

ALKOHOLITUTKIMUS -
SÄÄTIÖ

1992

VUOSIKERTOMUS

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

VUOSIKERTOMUS 1992

KALEVANKATU 12 - 00100 HELSINKI

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

Hallitus 1992–1994:

Puheenjohtaja	Ilkka Suominen , eduskunnan puhemies
Varapuheenjohtaja	Leo Hirvonen , professori
Jäsenet	Jarkko Eskola , osastopäällikkö
	Klaus Helkama , professori
	Mikko Immonen , johtaja
	Kalervo Kiianmaa , dosentti
	Kari Lagerspetz , professori
	Kari Poikolainen , dosentti
	Veronica Stolte-Heiskanen , professori

Työvaliokunta 1992–1994:

Puheenjohtaja	Leo Hirvonen , professori
	Klaus Helkama , professori
	Kari Lagerspetz , professori
	Kari Poikolainen , dosentti
Asiantuntijat	Salme Ahlström , dosentti
	Kalervo Kiianmaa , dosentti

Rahavarainhoitaja: Veikko **Kasurinen**, johtaja

Sihteeri ja tutkimusjohtaja:

Klaus **Mäkelä**, dosentti

SISÄLLYSLUETTELO

Yleiskatsaus	1
Hallinto	2
Tutkimustoiminta	3
Tutkimussopimukset ja yhteistyöhankkeet	3
Apurahat	10
Varsinaiset apurahat	10
Tutkimussopimusapurahat	12
Muu toiminta	13
Muu toiminta kotimaassa	13
Kansainvälinen yhteistyö	13
Talous	16
Säätiön toimintaan liittyvät julkaisut	17

YLEISKATSAUS

Alkoholitutkimussäätiön ohjelma kattaa myös huumeet, ja lähivuosina huumetutkimuksen merkityksen voi odottaa kasvavan. Kertomusvuonna säätiön kirjasarjassa ilmestynyt Pekka Hakkaraisen sopimusprojektiin perustuva monografia Suomalainen huumeekysymys on yleiskuvaus huumeiden käytön ja kontrollin sosiaalishistoriasta Suomessa. Mukana on aikasarja huumeiden käyttöä koskevista kyselytutkimuksista, joka osoittaa miten isoja tutkimusintensiteetin vaihtelut voivat olla ja miten tutkimustietojen hankinta on osa sosiaalisten ongelmien määrittelyprosessia. (Akateemisia tutkijoita ehkä lohduttaa tietää, että volyymin vaihtelut heijastavat enimmäkseen nuorkauppakamareiden käynnistämien ja muiden paikallisten kartoitusten vaihtelua.) Hakkaraisen kirjallisuuskatsauksesta käy myös ilmi, miten jyrkästi kysymyksenasettelut ja aineistotyypit poikkeavat ajankohdasta toiseen ja miten vähän on sellaisia tietoja, joiden varassa voidaan tehdä suoria aikavertailuja. Katsaus antaa aiheen miettiä keinoja, joiden avulla huumetutkimuksen tähänastinen katkelmallisuus voidaan välttää vastaisuudessa.

Toinen kertomusvuonna säätiön sarjassa julkaistu monografia perustuu sekin sopimustutkimukseen. Anja Koski-Jänneksen tutkimus vertailee kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan nojaavan ohjelman ja Järvenpään sosiaalisairaalassa ennestään käytössä olleiden ohjelmien hoitovaikutuksia. Projekti on sikäli poikkeuksellinen, että se vertailee kokeellisesti eri hoitomuotoja jo ennestään toimivassa yksikössä. Kokeellisista hoitotutkimuksista suurin osa on tehty varta vasten perustetuissa yksiköissä, jolloin tulosten yleistettävyys on pulmallinen.

Kertomusvuoden aikana säätiö täydensi apurahojen yleistä hakumenettelyä kahden aihealueen kaksivaihehauulla. Aihepiireiksi valittiin 1. poikkeavan alkoholinkäytön hoito- ja valvontasuhteisiin liittyvä kielellinen viestintä ja 2. alkoholinkäyttö ja vanheminen. Hallituksen arvion mukaan kaksivaihehaku toi esille uusia hankkeita ja tarjosi hyvän keinon antaa palautetta tutkijoille. Samalla päätettiin, että kaksivaihehaku ei ole syytä toistaa vuosittain, vaan ainoastaan silloin kun on hyviä edellytyksiä saada tutkijoita ja laitoksia kiinnostumaan alkoholitutkimuksen kannalta erityisen tärkeistä uusista aiheista.

Säätiö ohjelmaan sisällytetty Baltica-projekti käsittelee päihdeongelmien ja eräiden muiden sosiaalisten ongelmien vaihtelua Itämeren ympäryksissä vuoden 1985 jälkeen. Samalla kartoitetaan, miten ongelmia koskevat käsitykset muuttuvat yhteiskunnallisten olojen vaihdellessa. Projektista on vireillä yhteistyösopimus WHO:n Euroopan aluetoimiston kanssa. Kertomusvuonna käynnistettiin lisäksi seuraavat sopimusprojektit:

alkoholinkäyttö ja vanheneminen, alkoholivalistuksen käyttö ja vastaanotto ja lääkärin ja potilaan vuorovaikutus perusterveydenhuollossa.

HALLINTO

Hallituksen kokoonpano oli kertomusvuonna, joka oli kolmivuotiskauden 1992–1994 ensimmäinen, seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön nimittämät jäsenet: osastopäällikkö *Jarkko Eskola*, professori *Leo Hirvonen* ja professori *Veronica Stolte-Heiskanen*; opetusministeriön nimittämät jäsenet: professori *Klaus Helkama* ja dosentti *Kari Poikolainen*; Alkon hallintoneuvoston nimittämät jäsenet: johtaja *Mikko Immonen*, dosentti *Kalervo Kiianmaa*, professori *Kari Lagerspetz* ja eduskunnan puhemies *Ilkka Suominen*. Hallituksen puheenjohtajana on ollut *Suominen* ja varapuheenjohtajana *Hirvonen*.

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet hallituksen jäsenet *Helkama*, *Hirvonen*, *Lagerspetz* ja *Poikolainen*. Puheenjohtajana on ollut *Hirvonen*. Asiantuntijoina olivat dosentti *Salme Ahlström* ja dosentti *Kalervo Kiianmaa*; rahavarainhoitajana toimi johtaja *Veikko Kasurinen* ja tutkimusjohtaja-sihteerinä *Klaus Mäkelä*. Tilintarkastajat olivat pääjohtaja *Esko Niskanen* (varalla *KTM Yrjö Tuokko*) ja apulaisosastopäällikkö *Pekka Pitsinki* (varalla dosentti *Raimo Ikonen*).

Hallitus kokoontui kaksi kertaa ja työvaliokunta kuusi kertaa.

Säätiön työvaliokunta on asettanut tukiryhmiä joidenkin laajojen projektien tukemiseksi.

Asunottomien alkoholistien elämän määritykset ja sosiaalivaltiolliset palvelut –tutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut vuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: *VTK Jouni Kylmälä* (projektin tutkija), *VTT Lasse Murto*, dosentti *Pekka Sulkunen* (puheenjohtaja) ja sosionomi *Antti Särkelä*.

Sosiaaliterapian sisältö ja ideologiset yhteydet –tutkimuksen tukiryhmä kokoontui kertomusvuonna kerran. Tukiryhmän kokoonpano: professori *Antti Eskola*, professori *Klaus Helkama* (puheenjohtaja), *VTK Jaana Jaatinen* (projektin tutkija), *VTL Anja Koski-Jännes* ja Ph.D. *Anssi Peräkylä*.

TUTKIMUSTOIMINTA

Tutkimussopimukset ja yhteistyöhankkeet

Säätiön ohjelmaan sisältyvät tutkimukset ovat kehittyneet seuraavasti:

- 109 *International Youth Project (IYP)*. Projektiin osallistuu 27 maata. Alkoholitutkimussäätiö ja Maailman terveysjärjestön Euroopan alue-toimisto ovat solmineet projektia koskevan sopimuksen. Projektin tavoitteena on selvittää nuorten alkoholin käytön laajuutta ja luonnetta sekä erityisesti sen yhteiskunnallisia kytkeitä erityyppisissä yhteiskunnissa. Yhteyksiä on otettu maihin, joissa on tiedetty olevan käytettävissä valmiita aineistoja ja aiheesta kiinnostuneita tutkijoita. Tavoitteena oli saada projektiin mukaan sekä kehittyneiden teollisuusmaiden ja kehitysmaiden edustajia että eri maanosien ja kulttuurien edustajia, jotta vertailuasetelmaa voitaisiin käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyväksi. Kertomusvuoden aikana viimeisteltiin kansallisia raportteja ja valmisteltiin kansainvälistä vertailua. Projektin koordinoija: *Salme Ahlström*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 118 *Päihdepalvelututkimus*. Kolmella Etelä-Suomen kaupunkipaikkakunnalla tutkitaan sitä, miten päihdetapauksia kohdellaan eri huolto-, hoito- ja kontrollijärjestelmissä ja mikä on eri toimintajärjestelmien välinen työnjako. Tutkimuksessa selvitetään myös päihdetapauksen aiheuttama kokonaisrasitus toimintajärjestelmille. Tutkimuksesta on valmistumassa viimeisiä raportteja vielä vuonna 1993. Vastaava tutkija: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos; tutkimusryhmään ovat kuuluneet *Marja Holmila ja Sirkka-Liisa Säilä*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 128 *Päihdehuollon työntekijöiden ja asiakkaiden kommunikaatiotilanteet*. Tutkimuksessa tarkastellaan päihdehuollon työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutusta keskusteluanalyysin keinoin. Vuoden 1992 aikana on jatkettu tutkimusraportin laatimista muun työn ohessa. Aiheesta on pidetty kotimaassa kolme esitelmää. Tutkija: *Pirkko Nuolijärvi*, Helsingin kauppakorkeakoulun kielten laitos, Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

130 *Kansainvälinen AA-projekti (International Collaborative Study of Alcoholics Anonymous, ICSAA)*. Projektiin osallistuu kahdeksan maata (Islanti, Itävalta, Meksiko, Puola, Ruotsi, Suomi, Sveitsi, Yhdysvallat). Alkoholitutkimussäätiö ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ovat solmineet projektia koskevan sopimuksen. Klaus Mäkelä toimii projektin johtajana.

Projektin tavoitteena on 1. tarjota vertaileva analyysi AA:sta kansainvälisenä sosiaalisena liikkeenä; 2. päästä ymmärtämään miten AA:n ohjelma saa kaikupohjaa eri kulttuureissa; 3. tutkia miten AA:n toimintamuodot sovitetaan erilaisiin kulttuurisiin ja oikeudellisiin ympäristöihin.

Kansalliset projektit jakautuvat kolmeen osaan: 1. tilastollinen ja historiallinen kuvaus AA-liikkeestä kussakin maassa; 2. kyselytutkimus AA-ryhmien toiminnasta, AA-palavereista ja yksittäisistä jäsenistä; 3. eri maissa kerättyjen AA-elämäntarinoiden vertaileva analyysi.

Projektin neljäs työkokous pidettiin lokakuussa Meksikossa. Kokouksessa käsiteltiin lukuisia työpapereita ja kansainvälisen loppuraportin lukuja. Projektin viimeinen työkokous pidetään Itävallassa marraskuussa 1993. Tutkijat: *Klaus Mäkelä ja Ilkka Arminen*, Alkoholitutkimussäätiö, *Pia Rosenqvist*, Pohjoismainen päihdetutkimuslautakunta ja *Kerstin Stenius*, Nordisk Alkoholtidskrift.

132 *AA-stooreista AA-liikkeeseen kognitiivisen rakenteen kantajana*. Tutkimus on analyysi- ja raportointivaiheessa. Vuoden 1993 aikana on tarkoitus saattaa 35-50 -vuotiaiden nimettömien alkoholistien jäseniltä kerättyjen (N=37) AA-elämäntarinoiden analyysi päätökseen. Aineistosta etsitään AA:n jäsenille strukturoitunutta kognitiivista skeemaa ja tarkastellaan sen saamia muotoja eri osaryhmissä (sukupuoli, sosiaaliset ryhmät, raittiuden kesto). Rinnakkaiset tutkimushankkeet ovat käynnissä Meksikossa, Puolassa ja Sveitsissä. Kansainvälistä yhteistyötä varten on laadittu aineiston keruun ja analyysin suuntaviivat. Kansainvälinen projektiryhmä kokoontui joulukuussa Sveitsissä. Projektista pidettiin kertomusvuonna kolme esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Ilkka Arminen*, Alkoholitutkimussäätiö.

- 134 *Asunnottomien alkoholistien elämän määritykset ja sosiaalivaltioliset palvelut.* Etnografiseen, pääasiassa osallistuvalla havainnoinnilla ja haastatteluilla kerättyyn aineistoon perustuva tutkimus tarkastelee Helsingin asunnottomien alkoholistien elämää. Peruskysymys on, millaista sosiaalista järjestystä tutkittavien maailmassa on. Projektista valmistuneen liseniaattityön pohjalta on jatkettu aineiston analysointia ja raportointia. Tutkimuksen teemoista on pidetty viisi esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Jouni Kylmälä*, Alkoholitutkimussäätiö.
- 136 *Etyloituneet proteiinit ja alkoholismi.* Projektin tarkoituksena on selvittää asetaldehydini, alkoholin ensimmäisen aineenvaihduntatuotteen ja proteiinien sitoutumisreaktioita in vivo. Tavoitteena on kehittää uusia menetelmiä alkoholin suurkulutuksen toteamiseksi tällaisiin sitoutumisreaktioihin perustuen sekä selvittää sitoutumisreaktioiden merkitystä alkoholin aiheuttamien kudonsauroidien patogeneesissä. Työssä on pystytty osoittamaan ensimmäistä kertaa asetaldehydi-proteiini-kondensaattien muodostuminen maksassa alkoholin suurkuluttajilla. Adduktit voidaan todeta maksan keskuslaksimon ympäristössä jo ennen valomikroskooppisesti havaittavia muutoksia maksan histologiassa. Adduktien muodostumisella on ilmeisesti tärkeä osuus maksan fibrotisoitumisen käynnistymisessä. Tässä työssä on myös kehitetty menetelmiä, joilla adduktipitoisuuksia voidaan mitata punasoluproteiineista. Projektista on pidetty kertomusvuonna kolme esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Onni Niemelä*, Oulun yliopiston kliinisen kemian laitos.
- 137 *Alkoholin vaikutus ihmisen kuuloaivokuoren toimintaan.* Viimeistelimme käsikirjoituksen lyhytkestoisen sensorisen muistin kestosta. Tulokset osoittivat muistijäljen kestoksi noin 10 s. Teimme tutkimuksen, jossa tutkittiin miten kuuloaivokuori reagoi yhden vs. kahden samanaikaisen kuuloärsyksen piirteen muutoksiin. Tuloksemme osoittavat, että toistuvat äänet synnyttävät kuuloaivokuorelle hajautetun muistijäljen. Tällöin useamman ärsykepiirteen samanaikaiset muutokset reagoivat toisistaan riippumatta malliin talletettujen piirrespesifien muistijälkien kanssa. Teimme laajan tutkimuksen, jossa selviteltiin kuuloaivokuoren äänilähteen paikan tunnistamismekanismia. Esitimme koehenkilölle napsahdussarjoja. Sarjan kesto oli 600 ms, ja sarjan alussa vasempaan korvaan tuleva napsahdus edelsi

oikeaan korvaan tulevaa 0.7 ms. Sarjan keskellä tilanne muuttui siten, että oikeaan korvaan tuleva napsahdus edelsi vasempaan korvaan tulevia. Muutos synnytti kuuloaivokuorella voimakkaan vasteen, jonka paikka ei kuitenkaan riippunut aikaeron suuruudesta. Neuromagnetismista kirjoitettiin katsausartikkeli. Tutkijat: *Mikko Sams, Riitta Hari ja Sari Levänen*, Teknillinen korkeakoulu, Kylmälaboratorio.

- 140 *Sosiaaliterapia ideologiana ja sosiaalisena käytäntönä*. Tutkimuksessa tarkastellaan sitä, miten A-klinikoiden ydinperiaatteet ja tavoitteet toteutuvat konkreettisessa hoitotyössä ja mitä kielen tasolla tarkasteltuna tapahtuu kun ammattiauttaja ja alkoholiongelmaansa apua hakeva maallikko tapaavat. Tutkimus on analyysivaiheessa. A-klinikoilta kerättyjä terapiakeskusteluja ja haastatteluja analysoimalla eritellään mm. tavoitekielen ja varsinaisen toiminnan kielen eroja ja yhtäläisyyksiä, keskusteluissa ilmeneviä puhetekoja ja diskurssimuodostelmia. Tutkija: *Jaana Jaatinen*, Alkoholitutkimussäätiö.
- 141 *Moninkertaiset rikoksenuusijat*. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla suomalaisten rikoksenuusijoiden elämänuraa ja sen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Oletuksena on muun muassa, että päihteen käytöllä ja sen kotrollilla on oma vaikutuksensa uran kehittymiseen. Havaintoaineiston muodostavat mm. helsinkiläisiä rikoksia koskeva tilastollinen aineisto, vanhojen rikoksenuusijoiden elämäntarinat sekä erilaisten laitosten kuvaukset. Viimemainitut perustuvat sekä rikoksenuusijoiden haastatteluihin että viranomaisten haastatteluihin ja toiminnan havainnointiin. Tavoitteena on, että monipuolisen aineiston avulla saataisiin kokonaiskäsitys rikoksenuusijan uran sekä subjektiivisista että institutionaalisista esiintymiseshdoista. Vuoden 1992 aikana on pidetty kolme aiheeseen liittyvää esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Juha Kääriäinen*, Alkoholitutkimussäätiö.
- 142 *Alkoholi ja terveys- ja sosiaalipolitiikka (Alcohol and Public Policy Project)* -projekti on jatkoa säätiön vuonna 1975 julkaisemalle monografialle Alkoholi - kansanterveydellinen näkökulma. Projektin tavoitteena on tuottaa ajantasainen kansainvälinen yhteenveto alkoholin terveydellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ja alkoholipoliittisia toimintavaihtoehtoja koskevista tutkimustuloksista. Projekti perustuu WHO:n Euroopan aluetoimiston ja National Addiction Centren (Lontoo) väliseen sopimukseen. Projektia johtaa *Griffith Edwards*, ja johtoryhmään kuuluvat lisäksi *Sally Casswell, Cees Goos, Harold*

Holder, Klaus Mäkelä, Robin Room ja Ole-Jørgen Skog. Projektin ensimmäinen työkokous pidettiin Lontoossa toukokuussa 1992. Projektin muut suomalaiset osanottajat ovat *Jussi Simpura ja Esa Österberg*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 143 *Juomatapatutkimus 1992.* Vuoden 1992 juomatapatutkimus on jatkoa Alkoholitutkimussäätiön juomatapatutkimusten sarjaan. Tutkimuksia on tehty kahdeksan vuoden välein alkaen vuodesta 1968. Juomatapatutkimuksessa haastateltiin lähes 4000 iältään 15–69 –vuotiasta suomalaista. Haastattelut tehtiin syyskuussa 1992. Vastaava tutkija: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos; tutkimusryhmään kuuluvat *Raija Ahtola, Kari Haavisto, Heli Mustonen, Pirjo Paakkanen ja Eeva Liisa Tuovinen*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 144 *Kahden eri haastattelijajärjestelmän alkoholin kulutustutkimusten tulosten vertailua.* Tutkimuksessa verrataan syksyllä 1992 kerätyn Alkoholitutkimussäätiön (mieshaastattelijat) juomatapatutkimuksen tuloksia Tilastokeskuksen (naishaastattelijat) samaan aikaan tekemän vastaavan haastattelututkimuksen tuloksiin lähinnä haastattelijavaihtuksen näkökulmasta. Tutkimusten kenttätyöt onnistuivat jokseenkin yhtä hyvin. Haastatteluaineistot valmistuvat talvella 1993. Keskeisenä tutkimusongelmana on selvittää vaikuttaako haastattelijajärjestelmä/haastattelijan sukupuoli alkoholin kulutusta ja alkoholisenttejä kartoitettaviin kysymyksiin saataviin vastauksiin. Tutkija: *Markku Heiskanen*, Tilastokeskus.
- 145 *Strukturoitua avokatkaisua koskeva hoitokokeilu.* Tutkimuksen avulla selvitetään mahdollisuuksia vähentää katkaisutarpeen uusiutumista ja alkoholihaittoja avokatkaisua seuranneen puolen vuoden aikana. Koehenkilöt on koottu Kettutien ja Kaisaniemenkadun A-klinikoiden katkaisuhoidoasiakkaista. Tutkimuksessa heidät arvottiin joko tavanomaista katkaisuhoidoa saavaan vertailuryhmään tai koeryhmään, joka sai lisäksi kirjalliset ja suulliset ohjeet, miten välttää liiallista juomista ja miten hoitaa juomisesta johtuneita terveysongelmia. Pääosa aineistosta on koottu kuluneen vuoden aikana. Vuonna 1993 tehdään loput seuranta-haastattelut, analysoidaan aineisto ja raportoidaan kokeen tulokset. Vuonna 1992 pidettiin myös viisi alkoholistien hoitoon liittyvää kotimaista esitelmää ja kuusi yhdestä viiteen päivään kestävästä koulutusjaksoa päihdehuollon

työntekijöille. Tutkija: *Anja Koski-Jännes*, Kettutien A-poliklinikka, Alkoholitutkimussäätiö.

146 *Alkoholijuomisen säätely*. Projektissa tutkitaan alkoholikäyttäytymisen neurokemiallista taustaa Alkon kehittämässä AA (Alko Alcohol) ja ANA (Alko Non Alcohol) rottakannoissa. Tutkimuksessa selvitetään mikrodialyysitekniikan avulla hereillä olevilla vapaasti liikkuvilla rotilla alkoholin pääseminen aivoihin ajan funktiona erityisesti pienien alkoholiannoksien ja vapaaehtoisien alkoholijuomisen jälkeen. Julkaisu tästä aiheesta on työn alla. Jatkossa tutkitaan alkoholijuomiseen liittyvää monoamiinien vapautumista nucleus accumbensissa saman aikaskaalan puitteissa. Tarkoituksena on myös selvittää monoamiinien vapautumista alkoholikäyttäytymiseen liittyvässä alkoholikylläisyydessä, alkoholideprivaatiossa ja alkoholihiimossa. Aiheesta on pidetty yksi esitelmä kotimaassa. Tutkija: *Maria Nurmi*, Helsingin yliopiston eläintieteen laitos.

147 *Ranskalaiset intellektuellit ja alkoholi*. Tutkimusprojektin tarkoitus on selvittää ranskalaisten intellektuellien runsasta alkoholinkäyttöä toisen maailmansodan aikaisessa ja jälkeisessä Pariisissa (löyhästi vuosien 1943 ja 1947 välisenä aikana). Kohderyhmänä on Jean-Paul Sartren lähipiiri, jonka jäsenet olivat pääsääntöisesti keskiluokkaan kuuluvia, taiteellisen tai kirjallisen ammatin harjoittajia. Erityisesti pyritään kiinnittämään huomiota alkoholinkäytön symbolisiin merkityksiin, joita tarkastellaan osana intellektuellien aseman yleisempää muutosta, erityisesti eksistentiaalismin kohoamista populaariksi aatesuuntaukseksi. Sartren ympärille keräytyneen ryhmän yllettömät elämäntavat voidaan yhtäältä nähdä tietynlaisena murroskausi-ilmiönä sekä osittain myös julkisuuden luomana myyttinä. Toisaalta kysymys on samalla tietyn intellektuellipiirin pyrkimyksestä luoda ympärilleen "gloriaa", antaa itsestään tietynlainen kuva, pyhittää itsensä. Pyhitys saavutetaan ylittämällä arkielämän vakiintunut järjestys sekä luomalla enemmän tai vähemmän tietoisesti myyttiä "kirotusta kirjailijasta" ('écrivain maudit'). Intellektuellien asema muista poikkeavana edelläkävijäryhmänä tulee näin esiin myös alkoholinkäytön ja hillittömien elämäntapojen kautta. Kertomusvuoden aikana on pidetty kotimaassa neljä aiheeseen liittyvää esitelmää. Tutkija: *Tiina Arppe*, Alkoholitutkimussäätiö.

- 148 *Baltica: tutkimus sosiaalisista ongelmista Itämeren ympäryksissä.* Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten eräiden sosiaalisten ongelmien, kuten päihdeongelmien, rikollisuuden ja työttömyyden esiintyminen on vaihdellut Itämeren ympäryksissä vuoden 1985 jälkeen. Samalla tutkitaan, miten ongelmia koskevat käsitykset muuttuvat yhteiskunnallisten olojen vaihdellessa. Vuonna 1992 ilmestyi tutkimuksen johdantoraportti. Koordinaattori: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 149 *Alkoholi ja vanheneminen.* Projektin tavoitteena on selvittää pitkäaikaisen alkoholi-altistuksen seurauksia fyysisen ja psyykkisen vanhenemisen kannalta, erityisesti hermo- ja sydänlihaskudoksessa. Tutkimuksessa käytetään useita pitkäaikaisen alkoholi-altistuksen koe-eläinmalleja, mm- Alkon AA-rottakannan ja hollantilaisen TNO-instituutin BN/BiRij -kannan elinikäisiä altistuksia sekä eri-ikäisten Wistar-rottien lyhempikestoisia, voimakkaita altistuksia. Aineistoa täydennetään mahdollisuuksien mukaan humaani-alkoholisteista saatavilla post mortem -näytteillä. Alkoholien aiheuttamien kudosaivurioiden määrän laskennan pohjalta voidaan myös luotettavasti testata erilaisten lääkeaineiden tehoa esim. hermosolurapautumisen estossa. Erityisesti tutkitaan adrenergiseen neurotransmissioon ja ns. antioksidanttikapasiteettiin vaikuttavien aineiden suojavaikutusta kroonisessa alkoholi-altistuksessa. Tutkijat: *Pia Jaatinen, Heidi Rosvall, Sirkka Lahtivirta ja Antti Hervonen*, Tampereen yliopiston kansanterveystieteen laitos.
- 150 *Alkoholivalistuksen käyttö ja vastaanotto.* Tutkimuksessa tarkastellaan alkoholivalistuksen vastaanottoa ja käyttöä yhdistäen joukkoviestintätekstien empiirisen vastaanottotutkimuksen ja käyttäjakeskeisen tiedontarvetutkimuksen näkökulmat. Tutkimuksen kohteena ovat valistuksen käyttäjien aineistoon kohdistamat odotukset, käytetyn aineiston tulkinta-, arvioimis- ja soveltamisprosessi sekä aineiston koettu relevanssi. Tutkimusaineisto kerätään vapaamuotoisin haastatteluin Lahden pääkirjastossa maaliskuussa 1993 järjestettävän Viinaviikot-näyttelyn yhteydessä. Näyttelyssä tarjotaan kirjaston asiakkaiden käyttöön alkoholivalistusaineistoa sekä kirjallisessa että audiovisuaalisessa muodossa. Haastateltavat rekrytoidaan näyttelyaineistoa lainanneiden henkilöiden joukosta. Tulokset raportoidaan vuonna 1994. Tutkija: *Marjatta Montonen*, Alkoholitutkimussäätiö.

151 *Lääkärin ja potilaan vuorovaikutus perusterveydenhuollossa erityisesti alkoholin käytön hoidon ja kontrollin kannalta.* Tutkimus on valmisteluvaiheessa. Siinä tarkastellaan lääkäri-potilas kommunikaatiota keskusteluanalyysin keinoin. Tutkimuksessa eritellään potilaan alkoholinkäyttöä koskevien teemojen esiin ottamista ja käsittelyä lääkärin vastaanottotilanteen aikana sekä vastaanottotilanteen yleistä rakenteistumista. Tutkijat: *Marja-Leena Sorjonen*, Alkoholitutkimussäätiö, *Anssi Peräkylä*, Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos ja *Liisa Raevaara*, Helsingin yliopiston Suomen kielen laitos.

APURAHAT

Vuoden aikana maksettiin apurahoja seuraavasti: aikaisempiin päätöksiin perustuvat tutkimussopimusapurahat 868.182 markkaa, vuoden aikana myönnetyt ja maksetut tutkimussopimusapurahat 223.614 markkaa sekä vuoden aikana myönnetyt ja maksetut varsinaiset apurahat 1.077.891 markkaa. Valtaosa apurahoista myönnettiin syksyllä tapahtuneen haun perusteella. Tällöin käsiteltiin 79 hakemusta, ja apuraha myönnettiin 25 hakijalle. Hakemusten yhteissumma oli 5.342.518 markkaa.

Varsinaiset apurahat

Fil.tri *Kristian Donner*, tekn.tri *Simo Hemilä* ja dipl.ins. *Ari Koskelainen*
100.000 mk:

Etanoli näkösauvassa

Lääket.kand. *Ann-Charlotte Ekman*, prof. *Juhani Leppäluoto* ja dos. *Olli Vakkuri* 40.000 mk:

Etanolin vaikutus melatoniinin erityykseen

Fil.tri *Olof Forsander* 10.000 mk:

Föda och alkohol

Lääket.tri *Juha Grönroos* ja lääket.kand. *Jukka Laine* 20.000 mk:

Alkoholi ja haimatulehdus

Apul.prof. *Timo Järvillehto* 85.000 mk:

Alkoholi ja aivotoiminta

Lääket. ja kir.tri *Pekka Karhunen*, lääket. ja kir.tri *Kaisa Lahu*, lääket.
kand. *Jarkko Pajarinen* ja lääket.kand. *Vesa Savolainen* 30.000 mk:
Alkoholisairauksien yksilökohtainen vaurioalttius

Lääket.tri *Kari Kervinen* ja prof. *Antero Kesäniemi* 114.000 mk:
Alkoholi ja lipoproteiini(a)

Valtiot.kand. *Leena Komujärvi* 10.000 mk:
Miksi Pera teki itsemurhan?

Valtiot.lis. *Timo Kopomaa* 50.000 mk (Heikki Wariksen apuraha):
Ei-toivottu porukointi alkoholimyymälöiden yhteydessä Helsingissä

Dos. *Markku Kupari* 30.000 mk:
Alkoholi ja sydän

Valtiot.maist. *Mikko Lagerspetz* 63.400 mk:
Sosiaalisten ongelmien määrittely ja konstruointi Virossa 1975–1992

Fil.kand. *Bodil Lindfors* 98.000 mk:
Familjevåld och alkohol II

Fil.tri *Ralf Lindman* 67.239 mk:
Kulturbundenheter vid socialt drickande

Fil.kand. *Ville Repo* 20.000 mk:
Heikki Wariksen elämäkertä

Prof. *Mikko Salaspuro* 150.000 mk:
Bakteerien alkoholidehydrogenaasi

Dos. *Markku Savolainen*, lääket.lis. *Minna Hannuksela*, lääket.kand.
Riitta Heikkilä ja lääket.kand. *Johanna Lahti* 112.252 mk:
Alkoholin HDL-kolesterolia nostavan vaikutuksen mekanismi

Valtiot.kand. *Jukka-Pekka Takala* 18.000 mk:
Sosiaalinen konstruktio ja todellisuus väittelyssä alkoholiriippuvuudesta

Dos. *Raimo Tuominen* 40.000 mk:
Etanolin solutason molekulaariset vaikutukset

Fil.lis. *Kaarlo Yrttiaho* 20.000 mk:
Kielletyn makeus lähi-idästä Eurooppaan

Tutkimussopimusapurahat

Syksyn hakukierroksen perusteella päätettiin myöntää uusia tutkimussopimusapurahoja vuodeksi 1993 seuraavasti:

Valtiot.kand. *Ilkka Arminen* 114.696 mk:
AA-stoorit ja AA-liike

Lääket.lis. *Pia Jaatinen*, lääket.opisk. *Heidi Rosvall*, lääket.opisk. *Sirkka Lahtivirta* ja prof. *Antti Hervonen* 192.000 mk:
Alkoholi ja vanheneminen

Yhteisk.lis. *Juha Kääriäinen* 47.848 mk:
Moninkertaiset rikoksenuusijat

Valtiot.kand. *Marjatta Montonen* 116.532 mk:
Alkoholivalistuksen käyttö ja vastaanotto

Dos. *Matti Peltonen* 98.785 mk:
Alkoholipolitiikan sosiaalihistoria

Ph.D. *Anssi Peräkylä* ja fil.kand. *Marja-Leena Sorjonen* 151.348 mk:
Alkoholipuhe lääkärin vastaanotolla

MUU TOIMINTA

Muu toiminta kotimaassa

Salme Ahlström oli kertomusvuonna Alkon tietopalvelun ohjausryhmän Alkoholitutkimussäätiön nimeämänä jäsenenä ja Raittiuden ystävät ry:n kirjastotoimikunnan Alkoholitutkimussäätiön nimeämänä jäsenenä.

Kalervo Kiianmaa oli Alkoholipolitiikka-lehden toimitusneuvoston jäsen.

Klaus Mäkelä oli A-klinikkasäätiön valtuuskunnan jäsen, Alkoholipolitiikan toimitusneuvoston jäsen, Työväen Taloudellisen Tutkimuslaitoksen tieteellisen neuvottelukunnan jäsen, tieteellisen kirjallisuuden käännöslautakunnan jäsen ja Public Health around the Baltic Sea -kongressin tieteellisen johtoryhmän jäsen.

Kertomusvuoden aikana säätiön sopimustutkijat esittelivät tuloksiaan lukuisissa esitelmissä kotimaassa.

Kansainvälinen yhteistyö

WHO:n kanssa yhteistyö on jatkunut monella tasolla, ja Euroopan alue-toimiston kanssa on käynnissä tai vireillä useita yhteisprojekteja. *Salme Ahlström*, *Klaus Mäkelä* ja *Kari Poikolainen* kuuluvat jäseninä WHO:n asiantuntijaelimeen Expert Advisory Panel on Drug Dependence and Alcohol Problems.

Pohjoismaisen päihdetutkimuslautakunnan (NAD) suomalaiset jäsenet kaudella 1991–1993 ovat *Jarkko Eskola*, *Juha Partanen* ja *Elianne Riska*; varamiehet ovat *Ilkka Suojarvalmi*, *Kari Poikolainen* ja *Leo Hirvonen*. Lautakunnan puheenjohtajana toimii *Hildigunnur Ólafsdóttir* Islannista. *Maaria Lindblad*, *Pia Rosenqvist* ja *Christoffer Tigerstedt* toimivat Helsingissä sijaitsevan sihteeristön tehtävissä. Pia Rosenqvistin virkavapauden aikana (1.9.1992 alkaen) sihteeristössä työskenteli *Astrid Skretting* Norjasta.

Pia Rosenqvist toimi Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol -järjestön puheenjohtajana ja *Esa Österberg* sihteerirahastonhoitajana.

Salme Ahlström toimi ICAA:n johtokunnan jäsenenä.

Kalervo Kiiänmaa toimi ISBRA:n (International Society for Biomedical Research on Alcoholism) hallituksen jäsenenä ja Alcohol-lehden toimituskunnan jäsenenä.

Klaus Mäkelä kuului seuraavien julkaisujen toimituskuntaan: Research Advances in Alcohol and Drug Problems, British Journal of Addiction, Addiction Research, Drug and Alcohol Research.

Säätiön toimintaan liittyvistä kansainvälisistä esitelmistä ja kokouksista mainittakoon:

Conference on Research on Alcoholics Anonymous -konferenssi pidettiin Albuquerqueassa Uudessa Meksikossa helmikuussa. *Klaus Mäkelä* piti siellä esitelmän.

8th World Conference on Tobacco or Health pidettiin Buenos Airesissa maaliskuuhuhtikuun vaihteessa. *Leo Hirvonen* piti siellä esitelmän Alkoholitutkimussäätiön edustajana.

Klaus Mäkelä toimi puheenjohtajana työryhmässä Workshop on Policy on Licit Drugs, Congerence on Europe without Frontiers: The Implications for Health - The Second Annual Public Health Forum of the London School of Hygiene and Tropical Medicine, joka pidettiin huhtikuussa Lontoossa Englannissa.

Klaus Mäkelä piti kaksi esitelmää Larkollenissa Norjassa huhtikuussa pidetyssä Conference on Drug Use in Youth and Adolescence -konferenssissa.

American Gastroenterological Associationin kokous pidettiin San Franciscossa U.S.A.:ssa toukokuussa. *Reija Hietala*, *Onni Niemelä* ja *Mikko Salaspuro* pitivät siellä esitelmän.

18th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol –symposium pidettiin Torontossa Kanadassa kesäkuussa. Suomalaiset esitelmöijät olivat *Salme Ahlström, Timo Alanko, Marja Holmila, Heli Mustonen, Klaus Mäkelä, Pia Rosenqvist, Pekka Sulkunen, Christoffer Tigerstedt ja Esa Österberg.*

International Society for Biomedical Research on Alcoholism –konferenssi pidettiin kesäkuussa Bristolissa Englannissa. *Pia Jaatinen, Kalevi Laitinen, Onni Niemelä, Risto Roine ja Kaija Seppä* esittelivät siellä tutkimuksiaan.

Timo Koivula piti esitelmän Research Society of Alcoholism –kongressissa, joka pidettiin San Diegossa U.S.A.:ssa kesäkuussa.

Onni Niemelä piti esitelmän Philadelphiassa U.S.A.:ssa kesäkuussa pidetyssä Molecular Pathology of Matrix –konferenssissa.

Elokuussa pidettiin Reykjavikissa Islannissa XXIII Nordic Congress in Clinical Chemistry –kongressi, jossa *Onni Niemelä* piti esitelmän.

Discourse and the Professions, International Conference –konferenssi pidettiin Upsalassa Ruotsissa elokuussa. *Pirkko Nuolijärvi* esitteli siellä tutkimustaan.

Mikko Sams esitteli työryhmänsä tutkimusta kansainvälisessä laivaseminaarissa Third Nordic Meeting in Psychophysiology, joka pidettiin syyskuussa.

Fourth Meeting of Heads of Major Alcohol Centres –kokous pidettiin syyskuussa Torontossa Kanadassa. *Klaus Mäkelä* otti siihen osaa.

Tiina Arppe piti syyskuussa esitelmän Ranskan Suomi–instituutin Pariisissa järjestämässä seminaarissa Alkoholi, yhteiskunta ja kulttuuri.

Klaus Mäkelä piti esitelmän International Symposium on Alcohol Monopolies and Social and Health Issues –symposiumissa, joka pidettiin lokakuussa Torontossa Kanadassa.

Prahassa pidettiin joulukuussa International Workshop on Ourselves' Selves, jossa *Ilkka Arminen* piti esitelmän.

Kansainvälisen AA-projektin elämänkerta -osaprojektin kokous pidettiin joulukuussa Lausannassa Sveitsissä, jossa *Ilkka Arminen* piti esitelmän.

TALOUS

Säätiön menot nousivat 2.941.734 markkaan vuonna 1992. Valtaosa, 2.339.083 markkaa, käytettiin tutkimustoimintaan. Kirjojen myynnistä kertyi tuloja 4.545 markkaa. Alkoholitutkimussäätiön kanssa tekemänsä sopimuksen mukaan Alko suorittaa valtaosan säätiön hallintoon liittyvistä kuluista. Säätiön yliopistoille sijoitettujen projektien laitoskustannukset taas katetaan suurelta osin yliopistojen varoilla.

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

- Alexandrov, Y.I. & Y.V. Grinchenko & S. Laukka & T. Järvillehto & V.N. Maz:* Acute effects of alcohol on unit activity in the motor cortex of freely moving rabbits: comparison with the limbic cortex. *Acta Physiol Scand* 142: 429–435, 1991.
- Arminen, Ilkka:* Anonyma alkoholisters symboliska fylla. Teoksessa Christoffer Tigerstedt & J.P. Roos & Anni Vilkkö (toim.): Självbiografi, kultur, liv, 327–347. Symposion: Stockholm 1992.
- Autti-Rämö, I. & E. Gaily & M.-L. Granström:* Dysmorphic features in offspring of alcoholic mothers. *Archives of Disease in Childhood* 67: 712–716, 1992.
- Autti-Rämö, I. & M. Korkman & L. Hilakivi-Clarke & M. Lehtonen & E. Halmesmäki & M.-L. Granström:* Mental development of 2-year-old children exposed to alcohol in utero. *Journal of Pediatrics* 120(5): 740–746, 1992.
- DiPadova, C. & R. Roine & M. Frezza & R.T. Gentry & E. Baraona & C.S. Lieber:* Effects of ranitidine on blood alcohol levels after ethanol ingestion: Comparison with other H₂-receptor antagonists. *JAMA* 267(1): 83–86, 1992.
- Grönroos, J.M.:* Failure of secretin to increase sodium taurocholate-induced pancreatic necrosis in alcoholic rats. *European Surgical Research* 23: 222–227, 1991.
- Grönroos, Juha M. & Heikki J. Aho & Timo J. Nevalainen:* Cholinergic hypothesis of alcoholic pancreatitis. *Digestive Diseases* 10: 38–45, 1992.
- Haavisto, Kari & Kalervo Koskela:* AA-ryhmät ja AA-palaverit Suomessa. *Alkoholipolitiikka* 57(5): 318–327, 1992.
- Hakkarainen, Pekka:* Suomalainen huumeekysymys. Huumausaineiden yhteiskunnallinen paikka Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. *Alkoholitutkimussäätiön julkaisu n:o 42:* Helsinki 1992. Väitöskirja.
- Hannuksela, Minna & Y. Antero Kesäniemi & Markku J. Savolainen:* Evaluation of plasma cholesteryl ester transfer protein (CETP) activity as a marker of alcoholism. *Alcohol & Alcoholism* 27(5): 557–562, 1992.
- Hannuksela, Minna & Yves L. Marcel & Y. Antero Kesäniemi & Markku J. Savolainen:* Reduction in the concentration and activity of plasma cholesteryl ester transfer protein by alcohol. *Journal of Lipid Research* 33: 737–744, 1992.

- Hervonen, Antti & Pia Jaatinen & Maija Sarviharju & Kalervo Kiianmaa*: Interaction of ageing and lifelong ethanol ingestion on ethanol-related behaviors and longevity. *Experimental Gerontology* 27: 335–345, 1992.
- Holmberg, Nils*: Identifikationsprocesser och behandling av alkoholproblem. Sosiaalipsykologian lisensiaattityö, Helsingin yliopisto. Helsinki 1992.
- Hunt, Geoffrey & Harald Klingemann & Jukka-Pekka Takala*: Introduction. Teoksessa Harald Klingemann & Jukka-Pekka Takala & Geoffrey Hunt (toim.): Cure, care, or control: alcoholism treatment in sixteen countries, 1–8. State University of New York Press: Albany 1992.
- Jaatinen, Pia & Kalervo Kiianmaa & Antti Hervonen*: Lifelong ethanol consumption enhances the age-related changes in rat sympathetic neurons. *Mechanisms of Ageing and Development* 63: 193–205, 1992.
- Kaprio, Jaakko & Richard Viken & Markku Koskenvuo & Kalle Romanov & Richard J. Rose*: Consistency and change in patterns of social drinking: A 6-year follow-up of the Finnish twin cohort. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* 16(2): 234–240, 1992.
- Karvonen, Jaakko & Kari Poikolainen & Timo Reunala & Timo Juva-koski*: Alcohol and smoking: Risk factors for infectious eczematoid dermatitis? *Acta Derm Venereol* (Stockh) 72: 208–210, 1992.
- Kervinen, Kari & Markku J. Savolainen & Y. Antero Kesäniemi*: A rapid increase in lipoprotein (a) levels after ethanol withdrawal in alcoholic men. *Life Sciences* 48: 2183–2188, 1991.
- Kervinen, Kari & Markku J. Savolainen & Y. Antero Kesäniemi*: Multiple changes in apoprotein B containing lipoproteins after ethanol withdrawal in alcoholic men. *Annals of Medicine* 23: 407–413, 1991.
- Kervinen, Kari & Markku J. Savolainen & Matti J. Tikkanen & Y. Antero Kesäniemi*: Low density lipoprotein derivatization by acetaldehyde affects lysine residues and the B/E receptor binding affinity. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* 15(6): 1050–1055, 1991.
- Kervinen, Kari*: Alcohol, acetaldehyde and apoprotein B-100-containing lipoproteins. *Acta Universitatis Ouluensis, Series D, Medica* 248: Oulu 1992. Väitöskirja.
- Kesäniemi, Y.A. & K. Kervinen & T.A. Miettinen*: Acetaldehyde modification of low density lipoprotein accelerates its catabolism in man. *European Journal of Clinical Investigation* 17: 29–36, 1987.
- Kirsi, Tapio*: Vastuu ihmisestä työyhteisössä – projektin vaikutukset ja vastaanotto. *Alkoholipolitiikka* 57(1): 14–20, 1992.

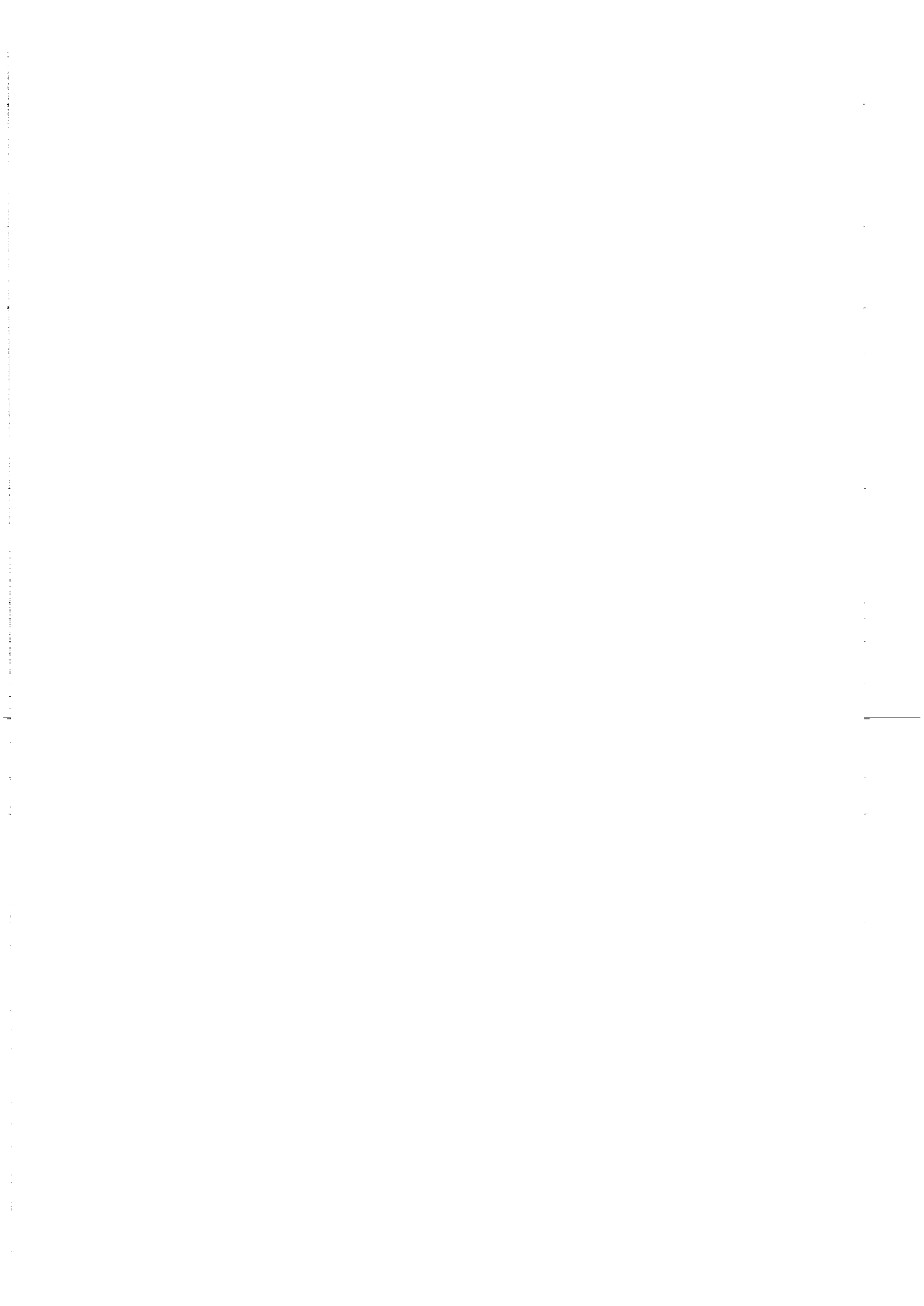
- Klingemann, Harald & Jukka-Pekka Takala & Geoffrey Hunt (toim.):* Cure, care, or control: Alcoholism treatment in sixteen countries. State University of New York Press: Albany 1992.
- Komu, Markku:* Analysis of longitudinal relaxation rate constants from magnetization transfer MR images of human tissues at 0.1 T. *Magnetic Resonance Imaging* 11(1): 35-40, 1992.
- Koski-Jännes, Anja:* The role of children in the recovery of alcoholic clients. *Contemporary Drug Problems* 18(4): 629-643, 1991.
- Koski-Jännes, Anja:* Alcohol addiction and self-regulation. A controlled trial of a relapse prevention program for Finnish inpatient alcoholics. *Alkoholitutkimussäätiön julkaisu n:o 41:* Helsinki 1992. Väitöskirja.
- Koskinen, Leena & Pekka Sillanaukee:* Determination of fetal hemoglobin by cation exchange liquid chromatography. *Clinica Chimica Acta* 206: 215-223, 1992.
- Kylmälä, Jouni:* Hemlösa alkoholister i utkanten av socialpolitiken. Teoksessa Margaretha Järvinen & Christoffer Tigerstedt (toim.): *Hemlösheten i Norden*, 221-233. NAD-publikation nr. 22: Helsinki 1992.
- Kylmälä, Jouni & Lasse Murto & Pekka Sulkunen:* Asunnottomuus ei poistunut 1991 - Mitä pitäisi tehdä? *Sosiaaliturva* 80(11): 4-12, 1992.
- Montonen, Marjatta:* "Satuitko sä näkemään?" Televisio työpaikan keskusteluissa. *Kulttuuritutkimus* 9(1): 21-33, 1992.
- Mäkelä, Klaus:* Impact of changes in availability of alcohol on heavy and dependent drinkers. Teoksessa Cohén-Yáñez, Jaime & Amezcua-Gastélum, José Luis & Villareal, Julián & Zavala Salazar, Luis (eds.): *Drug dependence: From the molecular to the social level*, 369-376. Elsevier: Amsterdam 1992.
- Mäkelä, Klaus:* The lay treatment community: Alcoholics Anonymous and the new self-help movement. Teoksessa Langenbucher, James W. & McCrady, Barbara S. & Frankenstein, William & Nathan, Peter E. (eds.): *Annual Review of Addictions Research and Treatment* 2, 345-366. Pergamon Press: New York 1992.
- Mäkelä, Klaus:* AA oma-apuliikkeenä ja 12 askeleen ammattihoito. *Alkoholipolitiikka* 57(2): 81-94, 1992.
- Mäkelä, Klaus:* AA:n 12 askeleen ohjelma ja muut kuin alkoholiin liittyvät elämänongelmat. *Alkoholipolitiikka* 57(3): 159-168, 1992.
- Mäkelä, Klaus:* Suomalaisen sosiologian vuosikymmenet: 1960-luku: yhteiskunnan rakenne ja sosiaalinen paine. *Sociologia* 29(3): 187-190, 1992.

- Mäkelä, Klaus*: Staten, marknaden och drogerna. Nordisk Alkoholtidskrift 9(1): 34–37, 1992.
- Mäkelä, Klaus*: AA som självhjälpörelse och professionell 12-stegsvård. Nordisk Alkoholtidskrift 9(4): 185–197, 1992.
- Mäkelä, Klaus*: AAs tolv steg och allmänna livsproblem. Nordisk Alkoholtidskrift 9(5): 240–249, 1992.
- Niemelä, Onni & Yedy Israel*: Hemoglobin–acetaldehyde adducts in human alcohol abusers. Laboratory Investigation 67(2): 246–252, 1992.
- Orpana, Arto K. & Matti Härkönen & C.J. Peter Eriksson*: Ethanol–induced inhibition of testosterone biosynthesis in rat leydig cells: Role of mitochondrial substrate shuttles and citrate. Alcohol & Alcoholism 25(5): 499–507, 1990.
- Orpana, Arto K. & Mauri M. Orava & Reijo K. Vihko & Matti Härkönen & C.J. Peter Eriksson*: Role of ethanol metabolism in the inhibition of testosterone biosynthesis in rats *in vivo*: Importance of gonadotropin stimulation. J. Steroid Biochem. Molec. Biol. 37(2): 273–278, 1990.
- Peltonen, Matti*: Sivistyneet, 1920–luku ja kieltolaki. Teoksessa Tapio Onnela (toim.): Vampyyrinainen ja Kenkuinniemen sauna. Suomalainen kaksikymmentäluku ja modernin mahdollisuus, 61–78. SKS:n Toimituksia 574: Jyväskylä 1992.
- Peltonen, Matti*: Suomalaisuus ongelmana. Teoksessa Marjatta Rahikainen (toim.): Suuri muutos. Suomalaisen yhteiskunnan kehityspiirteitä, 131–146. Helsingin yliopisto, Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Oppimateriaaleja n:o 15: Lahti 1992.
- Pieninkeroinen, Ilkka P. & Tiina M. Telakivi & Matti E. Hillbom*: Outcome in subjects with alcohol–provoked seizures. Alcoholism: Clinical and Experimental Research 16(5): 955–959, 1992.
- Rosenqvist, Pia*: AA, Al–Anon and gender. Contemporary Drug Problems 18(4): 687–705, Winter 1991.
- Rosenqvist, Pia*: Skapad av AA:s revben: Tolvstegsörelsen Al–Anon. Nordisk Alkoholtidskrift 9(5): 250–260, 1992.
- Rosenqvist, Pia & Noriko Kurube*: Dissolving the Swedish alcohol–treatment system. Teoksessa Harald Klingemann & Jukka–Pekka Takala & Geoffrey Hunt (toim.): Cure, care, or control: alcoholism treatment in sixteen countries, 65–86. State University of New York Press: Albany 1992.
- Saarnio, Pekka*: Measuring the learning potential of abstinent alcoholics. Drug and Alcohol Dependence 30: 199–207, 1992.

- Savolainen, Markku J. & Y. Antero Kesäniemi:* Suomalaisten alkoholin-
käyttö ja sepelvaltimotauti. *Duodecim* 107: 1260–1267, 1991.
- Seppä, Kaija & Pekka Sillanaukee & Timo Koivula:* Abnormalities of
hematologic parameters in heavy drinkers and alcoholics. *Alcohol-*
ism: Clinical and Experimental Research 16(1): 117–121, 1992.
- Seppä, Kaija & Pekka Sillanaukee & Timo Pitkälä & Matti Nikkilä &*
Timo Koivula: Moderate and heavy alcohol consumption have no
favorable effect on lipid values. *Archives of Internal Medicine* 152:
297–300, 1992.
- Seppä, Kaija & Pekka Sillanaukee:* Viikonloppujuomisen vaikutus veren-
paine-arvoihin. *Suomen Lääkärilehti* 47(12): 1149–1152, 1992.
- Seppä, Kaija & Rauno Mäkelä & Pekka Sillanaukee:* Psykyenlääkkeiden
liittyminen naisten alkoholin käyttöön. *Suomen Lääkärilehti* 47(30):
2807–2809, 1992.
- Sillanaukee, Pekka & Kaija Seppä & Timo Koivula:* Association of a
haemoglobin-acetaldehyde adduct with questionnaire results on
heavy drinkers. *Alcohol & Alcoholism* 26(5–6): 519–525, 1991.
- Sillanaukee, Pekka:* Hemoglobin-acetaldehyde adducts: determination and
use as a biological marker of alcohol abuse. *Acta Universitatis Tam-*
perensis ser A vol 347. University of Tampere: Tampere 1992. Väi-
töskirja.
- Sillanaukee, Pekka:* The diagnostic value of a discriminant score in the
detection of alcohol abuse. *Archives of Pathology and Laboratory*
Medicine 116: 924–929, 1992.
- Sillanaukee, Pekka & Kaija Seppä & Timo Koivula & Yedy Israel &*
Onni Niemelä: Acetaldehyde-modified hemoglobin as a marker of
alcohol consumption: Comparison of two new methods. *Journal of*
Laboratory and Clinical Medicine 120(1): 42–47, 1992.
- Sillanaukee, Pekka & Kaija Seppä & Timo Koivula:* Asetaldehydi ja
proteiinit – sitoutumisen kliininen merkitys. *Duodecim* 108: 124–
126, 1992.
- Simpura, Jussi:* Alkoholi-ongelmat sosiaalisina ongelmina muuttuvassa
Euroopassa. *Alkoholipolitiikka* 57(3): 151–158, 1992.
- Simpura, Jussi:* Alkoholen som socialt problem i ett föränderligt Europa.
Baltica-projektet har kommit igång. *Nordisk Alkoholtidsskrift* 9(4):
210–215, 1992.
- Simpura, Jussi:* Social and political preconditions of preventing alcohol
problems in the changing Europe. Teoksessa I. Vantini ym. (toim.):
L'alcologia in Europa verso soluzioni comunitarie, 105–114. Editrice
Compositori: Bologna 1992.

- Simpura, Jussi*: Social problems in an overpriced welfare state at the edge of Europe. Teoksessa Jussi Simpura & Christoffer Tigerstedt (toim.): Social problems around the Baltic Sea, 171–192. NAD-publication No. 21: Helsinki 1992.
- Simpura, Jussi & Christoffer Tigerstedt* (toim.): Social problems around the Baltic Sea. NAD-publication No. 21: Helsinki 1992.
- Simpura, Jussi & Christoffer Tigerstedt*: Theoretical perspective and historical context: Introduction to a comparative study. Teoksessa Jussi Simpura & Christoffer Tigerstedt (toim.): Social problems around the Baltic Sea, 7–22. NAD-publication No. 21: Helsinki 1992.
- Simpura, Jussi & Christoffer Tigerstedt*: Social problems, their prevalence and perception: A conclusion. Teoksessa Jussi Simpura & Christoffer Tigerstedt (toim.): Social problems around the Baltic Sea, 193–203. NAD-publication No. 21: Helsinki 1992.
- Taira, T. & T. Porkka-Heiskanen & E.R. Korpi*: Neonatal administration of a GABA-T inhibitor alters central GABA_A receptor mechanisms and alcohol drinking in adult rats. *Psychopharmacology* 109: 191–197, 1992.
- Takala, Jukka-Pekka & Juhani Lehto*: Finland: the non-medical model reconsidered. Teoksessa Harald Klingemann & Jukka-Pekka Takala & Geoffrey Hunt (toim.): Cure, care, or control: alcoholism treatment in sixteen countries, 87–110. State University of New York Press: Albany 1992.
- Takala, Jukka-Pekka & Harald Klingemann & Geoffrey Hunt*: Afterword: common directions and remaining divergences. Teoksessa Harald Klingemann & Jukka-Pekka Takala & Geoffrey Hunt (toim.): Cure, care, or control: alcoholism treatment in sixteen countries, 285–304. State University of New York Press: Albany 1992.
- Tigerstedt, Christoffer*: Plocka isär, plocka fram, plocka ihop. Alkohol som särtema i självbiografier. Teoksessa Christoffer Tigerstedt & J.P. Roos & Anni Vilkkö (toim.): Självbiografi, kultur, liv. Levnadshistoriska studier inom human- och samhällsvetenskap, 307–326. Brutus Östlings Bokförlag Symposion: Stockholm/Skåne 1992.
- Tigerstedt, Christoffer & J.P. Roos & Anni Vilkkö* (toim.): Självbiografi, kultur, liv. Levnadshistoriska studier inom human- och samhällsvetenskap. Brutus Östlings Bokförlag Symposion: Stockholm/Skåne 1992.
- Uusi-Oukari, Mikko*: GABA_A/Benzodiazepine receptors in a genetic animal model of ethanol intoxication. *Yliopistopaino*: Helsinki 1992. Vaitöskirja.

- Uusi-Oukari, M. & E.R. Korpi*: Functional properties of GABA_A receptors in two rat lines selected for high and low alcohol sensitivity. *Alcohol* 9: 261-269, 1992.
- Voutilainen, Seppo & Markku Kupari & Mikko Hippeläinen & Kari Karppinen & Markku Ventilä & Juhani Heikkilä*: Factors influencing doppler indexes of left ventricular filling in healthy persons. *Am J Cardiol* 68: 653-659, 1991.

Kalevankatu 12 - 00100 Helsinki